Yrittäjyys ja kansainvälinen kauppa
Paavali Kukkonen



1.10.2024

**Lausunto hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi Teollisuustuki Oy -nimisestä valtion kokonaan omistamasta osakeyhtiöstä sekä Suomen Teollisuussijoitus Oy -nimisestä valtionyhtiöstä annetun lain muuttamisesta (HE 86/2024 vp)**

Elinkeinoelämän keskusliitto EK kiittää eduskunnan talousvaliokuntaa mahdollisuudesta tulla kuulluksi koskien hallituksen esityksiä laeiksi hallituksen esityksestä eduskunnalle laeiksi Teollisuustuki Oy -nimisestä valtion kokonaan omistamasta osakeyhtiöstä sekä Suomen Teollisuussijoitus Oy -nimisestä valtionyhtiöstä annetun lain muuttamisesta (HE 86/2024 vp).

EK suhtautuu myönteisesti hallituksen esitykseen nykyisten Business Finland Venture Capital Oy:n, Ilmastorahasto Oy:n sekä Oppiva Invest Oy:n toiminnan järjestämiseksi Suomen Teollisuussijoitus Oy:n yhteyteen ja ns. Tesi-konsernin muodostamiseksi. Tavoitteet valtion pääomasijoitus- ja yritysrahoituksen järjestämisestä tehokkaammin ja kyvykkyyksien vahvistaminen entistä vaikuttavamman toiminnan mahdollistamiseksi ovat oikeita.

EK pitää myös suunnitelmia yhdistämisen käytännön toteutustavasta ja korserniarakenteen kahden yhtiön mallista onnistuneena. Näin nykytilanne selkeytyy, kun Teollisuussijoituksen markkinaehtoista profiilia kyetään vaalimaan ja valtion elinkeinopoliittisiin erityistehtäviin liittyviä tarpeita ja valtiontukea sisältäviä operaatioita voidaan keskittää tulevaan tytäryhtiöön.

Koko hankkeen osalta EK korostaa nykyisen Teollisuussijoituksen uskottavuuden ja tunnustetun aseman vaalimisen tärkeyttä markkinoilla, jonka ytimessä on toimiminen markkinasijoittajaperiaatteella. Samalla uuden Tesi-konsernin elinkeinopoliittinen markkinapuutteita täydentävä rooli on kyettävä määrittelemään kirkkaasti samoin kuin sen asema suhteessa muihin julkisiin toimijoihin. Pitkän heikon talouskasvun kauden myötä valtion elinkeinopoliittista toimintaa on uudistettava tarvittaessa myös uusilla kyvykkyyksillä. Tämä on kuitenkin tehtävä viisaasti.

Yksityiskohtaisemmat huomiot:

- Kaksi esitettyä lakia ovat muodoltaan varsin väljiä ja jättävät talouspoliittiselle ministerivaliokunnalle, ohjaavalle ministeriölle (TEM) ja yhtiölle itselleen mahdollisuuksia kehittää toimintaa sen puitteissa. Sääntelyn taso on oikea.

- Tesi-konsernin **toimialaneutraaliutta on tärkeää vaalia** huolimatta sille asetettavasta teollisuuspoliittisesta tehtävästä. Tesi-konsernin tulee kyetä vauhdittamaan elinkeinoja laaja-alaisesti. Erityistä huomiota on kiinnitettävä horisontaalisesti esimerkiksi vihreän siirtymän vauhdittamiseen, uuden

**Elinkeinoelämän keskusliitto EK**
PL 30 · Eteläranta 10, 00131 Helsinki · Puhelin 09 42020
etunimi.sukunimi@ek.fi · www.ek.fi · Y-tunnus 1902799-1 · Kotipaikka Helsinki

teknologian mm. tekoälyn hyödyntämiseen, elinkeinorakennettava vahvistavaan Mittelstand-kasvuun, palveluviennin vahvistamiseen sekä investointeihin myös aineettoman pääomakannan vahvistumiseksi. Teollisuudessa merkittäviä mahdollisuuksia on vihreän siirtymän rinnalla mm. puolustusteollisuudessa ja kaksikäyttötuotteissa sekä terveys- ja lääketeknologiassa. Lain perusteluista on tunnistettu eri osa-alueita varsin kattavasti.

- Vihreän siirtymän rahoituksessa **toiminnan on keskityttävä osa-alueisiin, joissa markkinoilla on aitoja rahoituskapeikkoja**. Lain perusteluissa tällaisina nostetaan perustellusti esille ilmastoteknologioiden kehityspolulla teknologioiden kaupallistamisen tutkimuksesta pilottiin; FoaK (first-of a-kind) -laitosrahoitusvaihe, jossa tuotanto skaalataan ensimmäistä kertaa teolliseen mittakaavaan; sekä sijoittaminen yrityksiin, jotka ovat vasta muuttamassa toimintaansa vähemmän ympäristöä kuormittavaksi, eivätkä ole näin yksityisellä rahoitus- ja pääomamarkkinoilla vielä niin houkuttelevia.

- Yhtiöt on oltava pääomitettuna tavalla, joka mahdollistaa sille asetettujen tehtävien uskottavan toteuttamisen. Yhtiöiden pääomahuollon osalta on syytä jatkaa aiempaa toimivaa käytäntöä, jossa valtioneuvosto päättää tarvittaessa lisäpääomituksista todennettujen tarpeiden pohjalta. Kevään 2024 kehysriihen linjaus yhtiön pääomittamisesta on hyvä esimerkki kyvykkyydestä riittävään päätöksentekoon tarvittaessa.

- Teollisuussijoitus Oy:n **tuottotavoite tulee asettaa tasolle, joka mahdollistaa elinkeinopoliittisessa roolissa onnistumisen**. Toimintaa tulee arvioida ensisijaisesti tästä näkökulmasta, ei tuotto-odotuksissa onnistumisen ja riskien minimoimisen näkökulmasta. ”Teollisuustuki Oy:n” tuotto-odotus on määritelty sen rooliin kuuluvalla tavalla oikein todeten, ettei yhtiö tavoittele toiminnallaan voittoa.

- Tesin käytössä olevat **instrumenttien on oltava monipuolisia (suora sijoitukset, rahastot, lainat)**. Toiminnan keskiössä on oltava kasvun ja rahoituksen tehokas katalysointi tavalla, joka tukee yksityisen pääomasijoitusmarkkinan myönteistä kehittymistä. Tesin suoria sijoituksia ollaan perustellusti kasvattamassa. Yksiselitteistä jakosuhdetta rahastojen ja suorien sijoitusten välillä ei ole tarkoituksenmukaista asettaa, mutta Tesin pitkäaikainen tehtävä suomalaisen pääomasijoitusmarkkinan kehittämisessä rahastosijoituksin on syytä edelleen säilyttää riittävän vahvana mahdollistaen pääomasijoitusmarkkinan kehittämisen. Myös lainojen hyödyntäminen on perusteltua silloin, kun tämä täydentää tarkoituksenmukaisella tavalla muiden toimijoiden tarjontaa.

- Tesin toiminnassa tulee huomioida kotimaisen omistamisen vaaliminen.

- Tesi-konsernia perustaessa tulee vaalia sen selkeää roolia suhteessa muihin julkisiin toimijoihin mm. Finnveraan (käynnissä oma lainuudistusprosessinsa) ja Solidiumiin (laajentanut toimintaansa myös listaamattomiin kasvuyhtiöihin). **Päällekkäisyydet tulee välttää.** Julkisia pääomasijoittamisen ja

yritysrahoituksen toimijoita on tarkasteltava kokonaisuutena. Markkinoilla tulee olla selvä käsitys eri toimijoiden rooleista.

- Tesi-konsernin roolin vahvistaminen EU-rahoituksen hyödyntämisessä ja kotiuttamisessa entistä laajemmin Suomeen on tärkeää. Tesin yhteistyön syventämistä erityisesti Euroopan investointirahaston ja Euroopan investointipankin kanssa on edelleen syytä kannustaa. Myös tässä roolin tulee olla selkeä suhteessa Finnveraan, jolta odotetaan myös aiempaa voimakkaampaa aktiivisuutta EU-rahoituksen hyödyntämisessä. Kokonaisuudessaan **EU-rahoituksen koordinaatiota ja tavoitteellisuutta on vahvistettava** niin TEM-konsernissa kuin valtioneuvostossa yleisemmin.

- **Tesin tulee olla aiempaa voimakkaammin yhteydessä Team Finland-toimintaan** sen vahvistaessa osaltaan Suomen kv-kasvun edellytyksiä. TF-toimintaa ja johtamista ollaan uudistamassa ja tämä on huomioitava kokonaisuudessa. Yhteistyön toimivuuden ytimessä ovat myös osaltaan asiakkuuden hallintajärjestelmien ja analyysipalveluiden synergiat, missä Tesi voisi tuottaa merkittävää lisäarvoa koko muulle TF-kokonaisuudelle.

Suuri osa EK:n huomioista kohdentuu lain perusteluissa esitettyihin asioihin, joista linjataan tarkemmin osana yhtiön sijoitusstrategiaa ja omistajaohjausta.

Työ- ja elinkeinoministeriön ”Tesin toiminnan uudistaminen: Tavoitteet ja sijoitusstrategia vuosille 2025 –2029 – työryhmän keskeiset ehdotukset” -aineisto (Dnro: VN/21650/2023) on lähetetty 30.9. lausuntokierroksella sidosryhmille. Aineiston on määrä muodostaa suuntaviivat uuden Tesi-konsernin sijoitusstrategiasta ja toimintaperiaatteista parhaillaan säädettävän uuden lainsäädännön puitteissa.

Talousvaliokunnan on syytä tutustua työryhmän keskeisiin ehdotuksiin tarkoin ja arvioitava antavatko ne aihetta joidenkin kysymysten huomioimiseen tarkemmin myös lainsäädäntöprosessissa.

Tesi tulee käyttämään toiminnassaan jatkossa suurempia resursseja ja tekemään merkittävämpiä elinkeino- ja teollisuuspoliittisia valintoja. On arvioitava, kuka ja missä rajoissa käyttää jatkossa päätöksentekovaltaa, jotta samalla kasvavat riskit käsitellään oikealla tasolla.

Helsingissä 1. lokakuuta 2024

Petri Vuorio
johtaja

Paavali Kukkonen
johtava asiantuntija